

בדרכו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

מאחורי הפרגוד – משא זכרון מבנו חביבו הגאון הגדול ר' יצחק שאול קניבסקי שליט"א

מעמד סיום הש"ס לע"נ רבינו זיע"א, וכיום מסכת יצמות נסיכת ארחות תורה – ר"ח ניסן

שלומדים בישיבה? הוא אמר: מה אני אעשה, כבר למדתי שבע פעמים כל יבמות, כמה אני יכול ללמוד רק יבמות, צריך ללמוד עוד דברים.

גם נזכרתי שלמדתי איתו לפני בערך עשרים וחמש שנים, זה היה לפני ארוע מוחי והוא לא הרגיש טוב, למדנו אז בפוניבז' יבמות אז גם אנחנו למדנו איתו יבמות, (למדתי איתו עם עוד שני חברים שלי), הסדר היה שאנחנו היינו מכינים את הגמרא רש"י ותוס', קוראים לפניו שתי דפים, היה שם תוספות קשים. שמנו לב לדבר מאד מענין, בשנה שנתיים האלו הוא היה נרדם המון באמצע התוס', שמנו לב ועקבנו אחרי זה, הוא היה נרדם באמצע תוס' קשה, ויכול להרדם לעשר דקות, **שהיה מתעורר היה ממשך מיד באותו מילה שנרדם**, השליטה שלו והריכוז שלו היה עצום, הוא יודע בדיוק איפה אוחו בתוס', לא חזר מעולם לתחילת התוס', כי אדם אחר שנרדם חולם קצת.

היה לי חבר שהיה שואל אותנו ככה מתוך הסוגיות הקשות שם צרת זיקה, אז לקח לו איזה דקה שתיים עד שהיה עונה, זה קרה כמה פעמים, אז פעם אחת הוא אמר: כנראה הזדקנתי, **פעם הייתי יודע יבמות כמו אשרי**, יבמות זה לא גמרא קלה.

זה לא היה מתוך כשרון, אלא ידע מתוך שעמל, הוא חזר וחזר בלי סוף, אני פעם לפני שנכנסתי לישיבה גדולה נכנסתי לסבא שלי הסטייפלער, לבקש ממנו ברכה והדרכה, אז הוא אמר לי, אתה תהיה בישיבה, תחזור בלי סוף, **אבא שלך למד שבת מאתיים פעמים**, וזה היה לשונו "צווי אונדערט מאל אבא שלך למד שבת",

כנראה מזה שהוא כל כך חזר ולמד שהוא היה שקוע בתורה, שום דבר בעולם לא היה לו בראש, אני מברך את כולכם וגם אותי, שנזכה לדעת את כל התורה כולה כמו הרב.

הנה המכתב האחרון שהרב זצ"ל חתם עליו זה היה יומיים לפני שנפטר, אז הוא כתב את הירושלמי בסוף ברכות: אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהם מן התורה מאוד עמוד והתחזק בה ואתה נוטל שכר כולך, זה הוא כתב לגבי ימים של פורים, **עכשיו זה ממש מתאים על בין הזמנים**.

הוא תמיד היה אומר בשם אבא שלו, שכל גדולי ישראל יצאו מלימוד בבין הזמנים, הוא היה אומר על עצמו שהיה שמח בבין הזמנים, בזמן משועבד איך שהוא ללימודים של הישיבה, בביה"ז יכול ללמוד מהבוקר עד הלילה גמרות אחרות לחזור אחריהם, יש גם הרבה יותר סיעתא דשמיא.

זה מה שכתוב בעצם בירושלמי, אם ראית את הבריות שמתרפים מהתורה, **ככל שפחות לומדים אז הסיעתא דשמיא מתמקדת על מי שלומד**, היה אומר בשם אביו שבביה"ז אפשר לקחת גמרא שלא לומדים בישיבה, כמו מועד או שבת ועירובין וזה צריכים לחזור ולחזור.

סיום יבמות, השבוע נזכרתי שסיפר לי, הוא נכנס לישיבה גדולה בלומז'א, (זה נראה לי היה בערך בגיל 14 15), לפני זה למד בתפארת ציון, בין זה לזה בישיבה בבית יוסף למדו יבמות, ואבא שלו אמר: גמרא קשה כדאי שאני אלמד איתך את זה, אז שנה אחת בין תפארת ציון ללומז'א הוא למד אצל אבא שלו את כל יבמות, אחרי זה שנכנס ללומז'א בדיוק למדו יבמות, הוא הגיע אחרי חנוכה, והיה שם משגיח צדיק גדול ר' אבא גרוסברד ושהוא ראה שאחרי חנוכה הוא לומד גמרא אחרת, הוא שאל אותו: אתה לא לומד מה

ארחותיו יושר – מנכדו הגה"צ ר' גדליה הוניגסברג שליט"א

נמסר בסעודה ג' בישיבת ארחות תורה שב"ק ויקהל פקודי

[אמרתי בדרך צחות שבביל להגיע לכזה היקף ועמל התורה כנראה שהוא למד בישיבה דוגמת ארחות תורה, ברצוני להוסיף שזכיתי פעם לשמוע מרבינו רה"י זצ"ל שאמר בהתרגשות עצומה **כמה הוא מודה להקב"ה שזכה למקום נפלא של ישיבת ארחות תורה שכל ראשי הישיבה כולם גדולי תורה באופן מופלא**].

ועל מה נאמר על גודל יראת חטאו, ודקדוק ההלכה, ומידותיו הנעלות, וגודל מידת הענוה שבו, ועבודת התפלה, ומעשי החסד והצדקה שהתרבה בזכותו עד שאין ספור.

ארחות חייו – הכל מפורש בהלכה

אבל בכל זאת חשבתי על נקודה מרכזית שאפשר לדבר עליה שיגרום לנו התרוממות גדולה.

ונפתח במעשה שהיה באחד זקן ע"ה, שהיה בבית אבות והרגיש שקיצו קרב, ועלה במחשבתו שצריך שישאר ממנו שם ושארית עבור צאצאיו, ביקש דף גדול עם עט לכתוב קורות חייו, והתחיל לחשוב מה יכתוב על קורות חייו? והחל לחשוב ולגולל את חייו הצעירות ומישש בכל כליו ולא מצא שום מעשה ראוי להעלות על הכתב שיחקק לדורות הבאים.

וכך המשיך עד שכדי כך נרדם, ובתוך שינה איבד הכרתו, ובבוקר כבר שבק חיים, ובני משפחתו הגיעו לבקרו בבוקר ומצאוהו ללא רוח חיים, **ופתק גדול עם שורה אחת אלו קורות חייו, ושאר כל הפתק היה ריק**.

ארבעים מקומות ברמב"ם בדינם של משקים

זכות גדולה לעמוד במקום קדוש זה ישיבת 'ארחות-תורה' שרבינו רה"י הגרא"ל שטינמן זצוק"ל היה אומר שכאן זה חוט המשולש של תורה, יראת-שמים, ומידות טובות. יש לדעת כמה ישיבה זו היתה קרובה ללבו של רבינו זצ"ל, והיה קורא לה בחביבות ישיבתו של 'רבי אהרן לייב', פעמים רבות היה ממליץ לאבא לשלוח את בנו לישיבתו של 'רבי אהרן לייב'.

הנה במלאות שנה לפטירת רבינו הגדול זצ"ל רוצים אנו ללמוד מדרכיו ולהדבק במשנתו הגדולה.

והנה וכי אנו ראוים לדבר על גדלותו בתורה מי אנו שנעריך את גדלותו העצומה בתורה, די לנו להמחיש במעשה שסיפר בנו הגאון ר' שלמה שליט"א שהיה פעם באחד הבקרים שרבינו ישב ועמל בתורה בכלל 'חזון-איש' הגיע לפניו ואמר לו: ברצונך לשמוע את דברי כדי ללבן הלכה שבו אני עוסק עכשיו.

והחל להרצות לפניו, **דהנה יש ארבעים מקומות ברמב"ם בענין דינם של משקים האם ברביעית או בכזית**, והמשיך לפרט כל המקומות ולבאר בכל מקום ומקום מדוע כתב כזית ומדוע כתב רביעית. ע"י היטב בד"א הלכות תרומות פרק י' ה"ב בבה"ל ד"ה שתיה בכזית. וזהו רק דוגמא אחת מיני רבות את היקף ועמל התורה העצום של רבינו, וגודל שקידתו העצומה בכל ימיו.

מתוך הבית פנימה, וזהו המבחן הגדול עבורינו אם אנו גם מוכנים וראויים לכך שיחפשו אחרינו בני המשפחה עובדות מתוך הבית פנימה, וזה יהיה לנו האות ומופת לחיזוק עצום בכל פועלינו כאן בעוה"ז לזכרון בספר שהכל מתועד ונכתב מתוך הבית פנימה.

חי 24 שעות חזור מטרם למלאות רצון בוראו

רציתי לחדד הדבר סיפרתי ששמעתי בבית מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א מעשה שהיה עם מחבל ימ"ש ב"ל שבזמנו שלח לפוצץ רח"ל את מגדלי התאומים, ואמריקה רצתה לחסלו ובמשך שנים עקבה אחריו, עד שלבסוף הצליחו לחדור לבונקר ששה בו והרגו אותו.

כשנשאלו מה היתה במחשבתם בשעה שחדרו לבונקר והצליחו בס"ד לחסלו? השיבו שחובר לגופם מצלמה קטנה, ובשעה שחיסלו אותו נשיא ארה"ב ישב בבית הלבן עם סגניו וצפה בשידור חי בפעולה זו, ורצונו עז היה לא לאכזב את נשיא ארה"ב, ורק שיוכל לחזור אליו ולומר לו שעשה שליחותו, כה היה חדור במשימתו.

חשבתי בתור דוגמא לרבינו הגדול זצ"ל, הרגשתינו היתה סביבו שכך חי 24 שעות שיש מצלמה מחוברת לגופו, ומלך מלכי המלכים צופה ומביט בכל מעשיו, וכל הזמן חדור למטרה הקדושה למלאות רצונו יתברך. [וכביכול לא לאכזב את משלחו].

ובעצם התופעה שאדם זוכה שיוכלו לתעד את כל מעשיו, דיבוריו, וכו', אין לתאר איך כל תנועה שעשה היתה תורה שלמה, יום אחד שמו לב שאומר על מזוזות, מסתכל על המזוזה, וכבר נמצא נידון בדבר.

ראה מה כבר יצא עד עכשיו [רק הנהגות בעיניי הלכה] 'אלא ד' אמות של הלכה', ידקדקי מצוות, הליכות והנהגות ועוד.

ועלתה במחשבה שהרי כל אחד רוצה ודאי להתרומם אפי' במשהו ממדרגותיו הגבוהות, יש דבר שיכול מאד לרומם, והוא שנחשוב בעצמינו אילו היו עומדים ועוקבים אחרינו בכל מעשיו ודיבוריו כמה היינו נזהרים בכל מעשה ודיבור, ובכל הנהגותינו.

והנה אף שאין דורשים מאיתנו שכבר נגיע למדרגה זו שיוכלו להוציא עלינו ארבעים ספרים תולדות והנהגות, אבל לכל הפחות כל אחד מאיתנו ירכוש פנקס ויכתוב קצת מהנהגותיו [אף לתקופה] אמרתי בדרך צחות כגון נכתוב "משתדל לבא בזמן לתפלה, ולהיות כבר עם התפלין שמתחילים ברוך שאמר".

אחד סיפר שהיה לו נסיון להמשיך לישון עוד כמה רגעים, אמר לעצמו שיצטרך לכתוב הערה בצד 'לפעמים קשה לו ואינו נמצא עם תפילין בברוך שאמר' וזה עוררו לקום בזמן.

וכן ע"ז דרך אדם יכול להתרומם בעבודת ה' ובעמלה של תורה, ובהנהגת בין אדם לחבירו, ע"י שיחשוב שהנהגותיו נכתבות בספר, ואף הוא יכתוב בעצמו, כגון משתדל לא לצער את הבריות, משתדל לא להשיב לחורפיו דבר, משתדל לתת מילה טובה לשני, וכך ע"ז הדרך, להיות בדרך העולה בית ה'.

לשם המחשה נפלאה מספר הרה"ג ר' אברהם צבי מרגלית שליט"א מרא דאתרא כרמיאל: שהתפלל לפני עמוד סליחות ושחרית ואחד הניח לפניו מכשיר הקלטה, והבין שכל תפלתו היום מוקלטת, זו היתה אחת התפלות הטובות שהיו לו בחייו, שעה וחצי של תפלה מילה במילה, ואף מה שאומר בלחש השתדל לומר כראוי הרי אני מוקלט, ושאל את עצמו מה יום מיומים? מה קרה שאתה מתפלל היום טוב כ"כ? כמונה מעות וכו'? וכי ימים עברו לא היית מוקלט?!

לקראת אשרי ובא לציון לקח ההוא את המכשיר, אמר לעצמו אם עכשיו אפחית מעוצמת התפלה, אז א"כ עשיתי ממורא בשר ודם, התעלה ע"ע, וסיים התפלה באותה עוצמה בו התחיל.

כאן בישיבה שישנם כאלה בחורים יקרים צריכים להיות ויגבה לבו בדרכי ה' ולנהל פנקס הנהגות של עצמו, ועוד יהי בזה תועלת גדולה לציבור בס"ד.

ואמר אחד המגידים עוד כאן בעוה"ז הבושה זמני, אבל בעולם העליון שם הכל נצח, וישאלו אותו מה עשית כאן בעולם? ויבא עם גליון חלק זה נורא ואיום!!!

[נ.ב. התבוננתי במקצת מה אנו זוכים [כמה הלכות בשו"ע מקיימים] מידי בוקר איך שמתעוררים מהשינה, כדוגמת אמירת 'מודה אני', נט"י, לבישת וברכת הציצית, צורת הלבישה, איך נועלים נעלים, מה קושרים קודם, ועוד כהנה עוד טרם זכינו להניח תפלין וללבוש ציצית.

מענין לענין באותו ענין מן הראוי להוסיף את ביאורו הנפלא של מרן הגרש"ז אורבעד זצ"ל למאמר חז"ל רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, הקשה מי שהקשה ריבוי המצוות לכאורה מקשה על חיינו מדוע אם כן ריבוי המצוות הינו לטובתנו, ענה על כך הגרש"ז הקב"ה לקח מעשים אשר בלאו הכי עושים אנו וציוונו לעשותם באופן מסוים, כדי לזכות אותנו בעוד מעשה מצוה.

על דרך משל כולם לובשים בגדים, כולם לובשים נעליים, אנו מצווים שאין ללבוש שני שרוולים בבת אחת, ואנו מצווים שאין לנעול שתי נעליים כאחת, כל אנשי העולם עושים מעשה בעלמא ואילו אנו מצווים להקדים את צד ימין כל פעם שנעשה זאת נזכה לעשות מצוה לזכות לחיי נצח ולהתקרב לבורא עולם, נוכל לעשות את כל אותם מעשים ללא שימת לב אך במעט התבוננות ושימת לב נוכל לזכות באין ספור זכויות לרוממות ללא גבול].

והנה זה לעומת זה ברא אלוקים, רואים אנו תופעה לא שגרתית שעד עכשיו [אדר תשפ"ג] כבר יצא על רבינו כארבעים ספרים, מתולדות חייו והנהגותיו, בקודש בכל ד' חלקי שו"ע, הצד השווה שבכולם אדם זכה שהיה אפשר לתעד אותו כל המעל"ע כל תנועה שלו, והמילים היוצאים מפיו הק', את עמלו בתורה, ועבודת התפלה, הקבלת קהל, נושא בעול, עצותיו וברכותיו. [וזה מלבד מאות ספרים שיצאו מדברי תורתו]

אין גבול לתארו את דמותו הגדולה איך כל ארחות חייו היו קודש לתורה ולמצוות.

גיסי הרה"ג ראי"ש נ"י הוציא ספר יקר אלא ד' אמות של הלכה בליווי תמונות, על הנהגות רבינו, ואף רבינו עבר על מה שכתב וציין לכל דבר מקור מהלכה, בעונה עצומה התבטא בעצם כל מה שאני עושה כתוב הכל מפורש בהלכה.

וכן היה שבנו הגדול הוציא הגדה של פסח עם כל הנהגותיו, [לאחר שזכה שנים רבות לשהות עם רבינו בליל הסדר] ישב רבינו וכתב מקור לכל דבר שבעצם כל מה שעושה כבר הוזכר בהלכה.

מתוך הבית פנימה

לתוספת טעם יש להוסיף שנשלח מכתב ע"י בתו של רבינו מחה"ס 'בית אמ"י', שהננו מתעתדים בס"ד להו"ל ספר תולדות חייו דרכיו והנהגותיו, במטרה לזכות את הרבים ולהרבות כבוד שם שמים בעולם, לע"נ הטהורה.

וממשיכים לכתוב שהיחודיות של ספרנו מתבטאת בתיאור דמותו של הסבא זצ"ל 'מתוך הבית פנימה', וממשיכים לכתוב במכתב הנ"ל דוגמאות לשלוח: שמירת מנהג, דקדוק בהלכה, כבוד הבריות, כבוד לסבתא, זהירות מביטול תורה, כבוד הספרים, נטילת ידים, ועוד, יחסו לילדיכם, ... ועוד ועוד.

אמרתי למשפ' רבינו שכבר מכתב זה מספיק כדי להתעוררות עצומה לעבודת ה', שבני המשפחה כותבים ספר ומבקשים מכל הצאצאים עובדות